

OPCIÓ A

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) fer la versió d'un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

QUALITATS ORATÒRIES D'HORTÈNSIA, FILLA DE QUINT HORTENSI

Matronae graui tributo a triumuiris oneratae sunt nec quisquam¹ uirorum accommodare patrociniū eis² audebat. Tunc Hortensia, Q. Hortensii filia, causam feminarum apud triumuiros constanter et feliciter egit; impetrauit enim ut maior pars pecuniae eis² remitteretur. Q. Hortensius reuixit filia et uerba eius aspirauit. (VALERI MÀXIM 8, 3, 3)

¹ *Nec quisquam*: «i cap».

² *Eis* es refereix a les matrones.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

acomodo (1): preparar.

ago, egi, actum (3): encarregar-se de.

apud (prep. d'acus.): davant.

aspiro (1): inspirar.

onero (1): oprimir, gravar.

patrociniū, -ii (n.): defensa.

Q. Hortensius, -i (m.): Quint Hortensi (famós orador del segle I aC).

remitto, -misi, -missum (3): tornar.

reuisco, -uixi, -uictum (3): reviure.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadernet de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Fixeu-vos en la frase que acabeu de traduir *Nec quisquam uirorum accommodare patrociniū eis audebat*.

1. Substituïu *uirorum* per la forma corresponent del mot *consul, -is*.
2. Substituïu *eis* per la forma corresponent de *matrona, -ae*.

Exercici 3 [2 punts]

En cada una de les vuit frases que hi ha a continuació hi manca **una i només una** de les deu expressions llatines. Anoteu les correspondències correctes en el vostre quadernet de respostes (p. e.: 1c, 2e, etc.). En aquest cas els errors no seran penalitzats.

a) *ad hoc*, b) *modus operandi*, c) *in vitro*, d) *ultimatum*, e) *suo tempore*, f) *mare magnum*, g) *in extremis*, h) *alter ego*, i) *uolens nolens*, j) *manu militari*.

1. Tant li fa que parlis amb el Joan com amb el Jaume: un és l' _____ de l'altre.
2. La Rosa dirigeix l'empresa de manera molt efectiva, tot i que té un _____ una mica peculiar.
3. L'ajuntament ja els ha donat un _____: o paguen o els embarguen els comptes.
4. Quan eren petits va educar els fills _____ i ara es troba que ells no en volen saber res.
5. Quan va entrar a la sala hi havia un _____ tal que ningú no se'n va adonar.
6. Semblava que no seria capaç de trobar un exemple _____, però finalment li va venir a la memòria.
7. Les coses, cal fer-les _____; si es fan a deshora, de vegades, en resulten conseqüències inesperades.
8. La Mercè va arribar _____. Si hagués trigat un minut més s'hauria produït una desgràcia.

Exercici 4 [2 punts]

El text que acabeu de traduir parla de les qualitats oratòries d'Hortènsia, que va ser filla d'un orador romà famós, Quint Hortènsi. En un mínim de quinze línies (aprox. 150 mots) definiu els conceptes d'oratòria i de retòrica; digueu quan va començar a introduir-se a Roma l'art de la retòrica i quin va ser el moment més esplendorós de la pràctica de l'oratòria i les causes que el van afavorir; citeu el nom de l'orador romà més insigne i el títol i l'argument d'algun dels seus discursos i d'alguna de les seves obres de retòrica.

OPCIÓ B

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) fer la versió d'un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

QUALITATS ORATÒRIES D'HORTÈNSIA, FILLA DE QUINT HORTENSI

Matronae graui tributo a triumuiris oneratae sunt nec quisquam¹ uirorum accommodare patrociniū eis² audebat. Tunc Hortensia, Q. Hortensii filia, causam feminarum apud triumuiros constanter et feliciter egit; impetrauit enim ut maior pars pecuniae eis² remitteretur. Q. Hortensius reuixit filia et uerba eius aspirauit. (VALERI MÀXIM 8, 3, 3)

¹ *Nec quisquam*: «i cap».

² *Eis* es refereix a les matrones.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

accomodo (1): preparar.

ago, egi, actum (3): encarregar-se de.

apud (prep. d'acus.): davant.

aspiro (1): inspirar.

onero (1): oprimir, gravar.

patrociniū, -ii (n.): defensa.

Q. Hortensius, -i (m.): Quint Hortensi (famos orador del segle I aC).

remitto, -misi, -misum (3): tornar.

reuisco, -uixi, -uictum (3): reviure.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadernet de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Passeu a la veu passiva la frase *Hortensia causam feminarum apud triumuiros egit*.

Exercici 3 [2 punts]

Llegiu amb atenció i responeu les preguntes següents sobre la ciutat d'*Emporion*. Recordeu que una elecció errònia serà penalitzada.

1. La ciutat d'*Emporion* va ser fundada:
  - a. A finals del segle VIII aC.
  - b. L'any 218 aC.
  - c. Als inicis del segle VI aC.
  - d. Al segon terç del segle III aC.

2. La ciutat d'*Emporion* va ser fundada com a:
  - a. Indret estratègic per a la conquesta grega del territori.
  - b. Colònia de veterans de l'exèrcit romà que va lluitar contra Anníbal.
  - c. Cap de pont per al desembarcament de tropes.
  - d. Establiment d'un mercat grec en un illot proper a la costa.

3. A mitjan segle I aC, a Empúries es va produir una transformació urbanística important que va consistir en:
  - a. La unió en un recinte comú de les ciutats grega i romana.
  - b. La destrucció del primer assentament grec, és a dir la Paleòpolis.
  - c. El reompliment de l'antic port amb terra per canviar-ne l'emplaçament a una situació més favorable.
  - d. La construcció d'un circ i d'unes grans termes fora muralles.

4. Pel que se sap fins ara, el subministrament d'aigua a la ciutat es feia bàsicament mitjançant:
  - a. Un aqüeducte, del qual es conserven alguns arcs a la ciutat romana.
  - b. Un sistema de dessalinització de l'aigua de mar.
  - c. El transport de l'aigua del riu Fluvià, que desembocava prop del municipi.
  - d. Un sistema de cisternes, pous i fonts públiques.

Exercici 4 [2 punts]

Llegiu amb atenció els quatre fragments que teniu a continuació, en els quals quatre poetes moderns expressen tres dels temes —o tòpics— més comuns en la poesia d'Horaci: el del *carpe diem*, el del *beatus ille* i el de l'*aurea mediocritas*. Expliqueu breument cada un dels tòpics esmentats; determineu quin tòpic reflecteix cada un dels quatre fragments i, finalment, justifiqueu-ho —per exemple, assenyalant els mots que us han fet pensar en la correspondència.

Arriba la nit! Correm, festegem avui encara el plaer
de tardor! Car plens són els cors, però curta és la vida,
i allò, amic Schmidt, que ens obliga a evocar el dia celeste,
no serem prou capaços de dir-ho amb paraules tu i jo.

(HÖLDERLIN, F., *Stuttgart* 96-100. Trad. de J. Llovet)

Prou té per viure qui en modesta taula
posa amb nou llustre lo saler dels avis:
mai li dissipen una son lleugera
sòrdides ànsies.
Què tants d'esforços per tan curta vida?
Per què dins terres que altre sol fecunda
viure voldríem? Qui, deixant la pàtria,
fuig de si propi?

(COSTA I LLOBERA, M., *Horacianes IV*, estrofes 4-5)

Cerqui qui vulgui pompes i alts honors,
places i temples i edificis grans,
delícies, tresors, que són germans
de mil pensaments durs, de mil dolors.

Un verd pradell ben ple de belles flors,
un riu que banyi l'herba pels voltants,
un ocellet que d'amor vessi els plants
aquieta millor els nostres ardors.

(LORENZO DE MÈDICI, *Sonet*, estrofes 1-2. Trad. de N. Comadira)

Feliç l'home el desig i cura del qual
és limitat per alguns pocs acres paterns,
i s'accontenta tot respirant l'aire nadiu,
en son terreny.

A qui la vacada dóna llet, i pa els camps
i els seus ramats proporcionen abillament,
a qui, a l'estiu, donen ombra els seus arbres,
foc a l'hivern.

Beneit qui pot, despreocupat, veure com hores,
dies i anys s'esmunyen suaument,
amb salut de cos i pau mental,
tranquil de dia,
ben adormit de nits.

(POPE, A., *Oda sobre la solitud* (fragment). Trad. de F. Parcerisas)

OPCIÓ A

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) fer la versió d'un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

ALEXANDRE EL GRAN DE MACEDÒNIA

Alexander Macedo animum ad¹ uirtutem a pueritia summo labore confirmavit. Alexandri uirtutes per orbem terrae cum laude et gloria uulgatae sunt.² Alexandrum omnes maxime metuerant, sed plurimum etiam dilexerunt. Si Alexandro uita longior data esset, trans Oceanum sarisae Macedonum transuolassent. (*Retòrica a Herenni*, 4, 22)

¹ *Ad* significa «per a».

² *Vulgatae sunt* és una forma del verb *uulgo*.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

confirmo (1): preparar.

Macedo, *-onis* (m.): macedoni, de Macedònia [regió del nord-est de Grècia].

Oceanus, *-i* (m.): l'oceà, el mar.

orbis, *-is* (m.): orbe.

sarisa, *-ae* (f.): llança.

uirtus, *-tis* (f.): virtut.

Exercici 1 [5 punts]

Traduiu el text en el quadernet de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

En cada una de les frases següents substituïu el mot en negreta pel que us proposem entre parèntesis i realitzeu els canvis que calgui per obtenir una nova frase gramaticalment correcta.

- Alexandro **uita** longior data est. (*imperium* n.)
- Alexandro **uita** longior data est. (*facultates* f.)

Exercici 3 [2 punts]

En cadascun dels fragments següents es descriu l'ambient que hi ha a l'interior d'un **edifici diferent** propi de moltes ciutats romanes, sense esmentar-ne el nom. Anoteu de quin edifici es tracta en el vostre quadernet de respostes.

1. En temps de l'emperador Claudi, amb motiu de la celebració dels jocs seculars, el conductor de l'equip blanc anomenat Còrax va ser tombat just al començament. Els cavalls van ocupar el cap de la cursa i van conservar aquesta posició fent contra els seus contrincants tot allò que haurien fet si els hagués guiat el conductor. Després d'haver acomplert el recorregut establert, es van aturar a la meta. (PLINI EL JOVE)
2. Un toro que, esperonat per teies, fa un moment no parava d'investir d'una banda a l'altra de l'arena uns maniquins i de llançar-los enlaire, ha sucumbit a l'atac d'uns corns més poderosos: ha pensat que un elefant era tan fàcil de llançar enlaire com un maniquí. (MARCIAL)
3. Visc just sobre un edifici en què la gran varietat de soroll que s'hi sent pot fer que les teves orelles arribin a odiar la veu humana: sento els gemecs dels gimnastes quan aixequen i deixen caure les peses; sento els clacs de la mà del massatgista quan fricciona una esquena; sento cantar aquell que troba esplèndida la seva veu quan es banya, i també sento el soroll de l'aigua que es desplaça cada vegada que algú salta a la piscina. (SÈNECA)
4. Hi havia cent vuitanta jutges asseguts, una colla d'advocats de la defensa i de l'acusació i un gran nombre de testimonis, a més d'un atapeït cercle d'espectadors col·locats en diverses fileres que rodejava aquest magne judici. A prop d'aquest tribunal tan concorregut, i fins i tot al pis superior de l'edifici, tant homes com dones s'amuntegaven per sentir i veure. (PLINI EL JOVE)

Exercici 4 [2 punts]

Ciceró va escriure: «La història és el testimoni dels temps, la llum de la veritat, la pervivència del record, la mestra de la vida i la missatgera de l'antiguitat»; i també: «La història és molt propera al gènere del discurs perquè narra els fets bellament». Comenteu els mots de Ciceró en relació amb els objectius de la historiografia antiga; digueu per què a l'antiguitat la historiografia es considera un gènere literari; esmenteu i definiu les diferents formes que pot presentar el relat històric a Roma (annals, comentaris, monografies, etc.), i anomenau els autors principals d'història del segle I aC.

OPCIÓ B

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) fer la versió d'un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

ALEXANDRE EL GRAN DE MACEDÒNIA

Alexander Macedo animum ad¹ uirtutem a pueritia summo labore confirmauit. Alexandri uirtutes per orbem terrae cum laude et gloria uulgatae sunt.² Alexandrum omnes maxime metuerant, sed plurimum etiam dilexerunt. Si Alexandro uita longior data esset, trans Oceanum sarisae Macedonum transuolassent. (*Retòrica a Herenni*, 4, 22)

¹ *Ad* significa «per a».

² *Vulgatae sunt* és una forma del verb *uulgo*.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

confirmo (1): preparar.

Macedo, *-onis* (m.): macedoni, de Macedònia [regió del nord-est de Grècia].

Oceanus, *-i* (m.): l'oceà, el mar.

orbis, *-is* (m.): orbe.

sarisa, *-ae* (f.): llança.

uirtus, *-tis* (f.): virtut.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadernet de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

En cada una de les frases següents substituïu el mot en negreta per la forma del pronom *idem*, *eadem*, *idem* que li correspongui.

1. **Alexander Macedo** summo labore animum confirmauit.
2. **Alexandri** uirtutes per orbem terrae uulgatae sunt.
3. **Alexandrum** omnes metuerant.
4. **Alexandro** uita longior data est.

Exercici 3 [2 punts]

Llegiu amb atenció i responeu les preguntes següents sobre la presència romana a la península Ibèrica. Recordeu que una elecció errònia serà penalitzada.

1. Quina ciutat romana de Catalunya ha conservat restes d'un **teatre**, d'un **amfiteatre** i d'un **aqüeducte** antics?
  - a. *Gerunda*
  - b. *Emporion*
  - c. *Tarraco*
  - d. *Barcino*

2. **On** i **quan** van desembarcar els romans per primera vegada a Catalunya?
  - a. A *Tarraco* l'any 272 aC
  - b. A *Barcino* l'any 198 aC
  - c. A *Rodhe* l'any 146 aC
  - d. A *Emporion* l'any 218 aC

3. Quina ciutat d'Hispania va ser un dels principals escenaris de la guerra civil entre Cèsar i Pompeu en el segle I aC?
  - a. *Ilerda*
  - b. *Iluro*
  - c. *Saguntum*
  - d. *Numantia*

4. L'any 197 aC, els romans **van dividir per primera vegada** el territori de la península Ibèrica en les províncies de:
  - a. *Tarraconensis*, *Baetica* i *Lusitania*.
  - b. *Tarraconensis*, *Carthaginiensis*, *Baetica*, *Lusitania* i *Gallaecia*.
  - c. *Tarraconensis*, *Baetica* i *Hispania Vterior*.
  - d. *Hispania Vterior* i *Hispania Citerior*.

Exercici 4 [2 punts]

A continuació teniu una escultura moderna que representa **un dels poetes llatins més importants**. Observeu amb atenció el conjunt i el detall que apareix ampliat, en què l'escultor **ha simbolitzat les tres obres** que va escriure el poeta antic mitjançant tres elements diferents que en recorden el nucli argumental. Digueu de quin poeta es tracta, esmenteu el títol de les seves obres, relacioneu-ne l'argument de cadascuna amb l'element que li correspon i **justifiqueu breument** aquesta relació.

